KÜRESELLEŞEN DÜNYADA TÜRKİYE TURİZMİ NEREYE GİDİYOR?

TURİZMİN HER ALANINDA YENİ DÖNEM

→ Hazırlayan: Gülder DEMİR - gulder.demir@dunya.com

Türk turizm sektörü altyapı, pazarlama, yatırım, konaklama ve diğer alanlarda gösterdiği başarı ile uluslararası pazara çıktı. Sektör son beş yıldır dünya çapında dev firmalarla kıran kırana rekabet ederek kendini büyütüyor

Turizm sektörü, hem ülkemizde hem de dünyada en hızlı gelişen sektör. Bu nedenle Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi (WTTC) yaptığı araştırmada seyahat endüstrisinin dünyanın üç büyük sektörü olduğunu belirlemiş. Bu araştırma sonucunu ve araştırmayı ortaya çıkaran hesaplama yöntemini Birleşmiş Milletler de kabul ederek onaylamış bulunuyor.

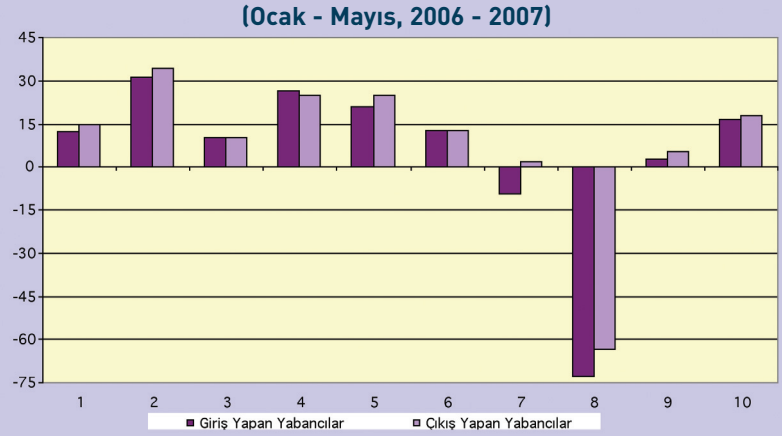
Türkiye için turizmin endüstri haline gelmesi son yirmi yıla dayanıyor gibi görünse de, Osmanlı Dönemi'ne kadar uzanan bir seyahat geçmişi var. Türkiye, uluslararası turizm pazarına geç çıkmasının uğradığı avantaj ve dezavantajları bir arada yaşayan bir ülke görünümünde. Türkiye geçmişte, uluslararası pazarlarda var olabilmek için gerekli olan birçok olanaktan yoksundu. Bu yoksunluklar kendini yatak kapasitesinin yetersizliği ve ulaştırma alanında açıkça gösteriyordu. Ancak geçen yirmi yıl içinde Türkiye'nin bu dezavantajlarını konaklama ve ulaştırma ile ilgili olan bölümünü hızla aştığını görüyoruz. Kısa sürede gerçekleştirilen yatırımlarla artan yatak kapasitesi ve havayolu ulaşımından sağlanan olanaklar ile Türkiye, uluslararası turizm pazarına geç çıkmanın avantajlarını yaşamaya başladı. Ayrıca Türkiye daha genç tesislere sahip olması ve İspanya gibi ülkelerin konaklama alanlarında izledikleri yanlış politikaların (çevre kirliliği, doğayı tahrip etme) sonuçlarını görüp daha duyarlı doğal çevreci politikalar izlemek gibi avantajlara sahip durumda.

TURİZM SEKTÖRÜNÜN İÇİNDE BULUNDUĞU DURUM

Turizmin ödemeler dengesine yaptığı katkı ve yarattığı ek istihdam olanakları ile ekonomik ve sosyal gelişmede oynadığı rolün önemi bugün açıkça görülüyor. Dünya turizmi-

Sıra No	Ülke Grupları	Giriş Yapan Yabancılar			Çıkış Yapan Yabancılar		
		2006	2007	Yüzde	2006	2007	Yüzde
1	**OECD Ülkeleri (Avrupa)**	**2 611 594**	**2 931 019**	**12,2**	**2 323 889**	**2 670 269**	**14,9**
2	OECD Ülkeleri (Diğer)	261 357	342 725	31,1	253 492	340 751	34,4
3	**Diğer Avrupa Ülkeleri**	**743 163**	**818 021**	**10,1**	**742 645**	**816 029**	**9,9**
4	Bağımsız Devletler Topluluğu	1 010 759	1 278 126	26,5	874 922	1 089 528	24,5
5	**Asya Ülkeleri**	**745 243**	**899 088**	**20,6**	**656 671**	**819 205**	**24,8**
6	Afrika Ülkeleri	80 012	90 192	12,7	76 710	86 388	12,6
7	**Amerika Ülkeleri**	**49 424**	**44 822**	**-9,3**	**43 865**	**44 580**	**1,6**
8	Okyanusya ülkeleri	117	32	-72,6	95	35	-63,2
9	**Milliyetsiz**	**5 856**	**6 007**	**2,6**	**5 526**	**5 812**	**5,2**
10	Toplam	5 507 525	6 410 032	16,4	4 977 815	5 872 597	18,0

ÜLKE GRUPLARININ BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YÜZDE DEĞİŞİMİ (Ocak - Mayıs, 2006 - 2007)

2007 yılı Ocak-Mayıs döneminde, 2006 yılı aynı dönemine göre, ülkemize giriş yapan yabancıların ülke gruplarına bakıldığında, en fazla artış yüzde 31,1 ile OECD ülkeleri (Diğer) de görülmüştür. Okyanusya ülkelerinde ise yüzde 72,6'lık azalış olmuştur.

Çıkış yapan yabancıların ülke gruplarında OECD ülkeleri (Diğer)yüzde 34,4 ile en fazla artışa sahiptir. Okyanusya ülkelerinde ise yüzde 63,2'lik azalış görülmüştür.

nin gelişmesine ekonomik büyüme ve barış gibi iki temel faktör etkide bulunuyor. Ülke turizm sektörlerinde ise deprem, sel gibi büyük felaketler, bulaşıcı hastalıklar tehdidi, siyasi gerginlikler de bu sektörü olumsuz etkiliyor

Turizm şimdi dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik ve sosyal gelişmeye yaptığı katkının yanı sıra siyasal dengelerin kurulmasında da önemli rol oynuyor. Dolayısıyla dünyadaki gelişmeler bölgesel olaylar ve ülkelerin içinde bulunduğu durum turizm sektörünü yakından ilgilendiriyor. Kuş gribi, karikatür krizi, Trabzon'daki papaz cinayeti, töre cinayetleri, terör, kap-kaç vb. gelişmeler 2006 yılında Türkiye'ye turizm açısından biri gerileme yaşattı. Bu istenmeyen toplumsal ve sosyal olaylar Türkiye'nin marka imajını da etkiledi. Türkiye'nin turizm ortamı açısından İsrail ve İran'ın yanına, 36'ıncı sıraya düşmesine neden oldu. Mevcut rezervasyon ve rakamlar her yıl patladı, patlayacak denilen Türk turizminde bu yıl gerçekten de kayda değer bir ilerleme olduğunu ve popülaritesinin arttığını görüyoruz. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Turist sayısı temmuz ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 16,55 oranında artarak, üç milyon 624 bine yükseldi. OECD ülkelerinden gelen ziyaretçi sayısı geçen yılın temmuz ayına göre yüzde 12,57, Doğu Avrupa ülkelerinden gelen ziyaretçi ise yüzde 23,78 oranında arttı. Temmuzda Türkiye'ye gelen yabancıların yüzde 63,55'i OECD, yüzde 25,31'i Doğu Avrupa ülkelerinden. Türkiye'ye ziyaretçi gönderen ülkelerin başında yüzde 17,58 ile Almanya yer alırken, bu ülkeyi yüzde 11,25 ile Rusya, yüzde 9,47 ile İngiltere takip ediyor. İngiltere'yi, Hollanda, Fransa, Belçika, Avusturya, İran, Bulgaristan, Ukrayna, ABD, İsrail, İtalya, Gürcistan ve Danimarka izliyor.

RAKAMLARLA TURİZMDE YAŞANAN GELİŞME

Türkiye şu anda sahip olduğu yatak ve havayolu kapasitesi ile 50 milyon turisti ağırlayabilecek durumda olduğunu kaydeden turizm yetkilileri, uzun vadede Türkiye'nin kendisine yeni hedefler koyarken de uluslararası turizm pazarlarında meydana gelen gelişmeleri dikkate alması gerektiğini dile getiriyorlar. Bu arada kentlerde yaşanan trafik karmaşası ve ulaşım araçlarının yetersizliğinin, turist sayısının artmasının önündeki en büyük engellerden birkaçını oluşturduğu belirtiliyor.

Çevrenin korunması da doğal olarak özel bir önem taşıyor. Günümüzde hiçbir ülkede hiçbir sektör artık çevreyi yok sayarak yatırım projesi geliştirmiyor. Aynı şekilde uzmanlar, doğayı tahrip ederek yapılacak bir yatırımın yaratacağı ekonomik değer ne

olursa olsun, doğadan daha önemli olamaz görüşündeler. Türkiye'nin kendine koyduğu hedefleri yakalamasının zor olmadığını şu rakamlar gösteriyor: 2003'te 14 milyon kişi, 2004'te 17,5 milyon kişi, 2005'te 21,1 milyon kişi, 2006'da 19,8 milyon kişi. 2006 yılında yaşadığımız yüzde 6,2 oranındaki düşüş, Rusya ve Ukrayna'dan gelen turist sayısındaki yüzde 10 artışa rağmen Avrupa'dan gelen turist sayısındaki büyük düşüşten kaynaklanmıştır. Bu düşüş tablosu içinde dikkat çekici olan, İstanbul'un turist almada gösterdiği yüzde 10,3'lük yüksek performans. 2005'te 4.849.220, 2006'da 5.346.681 kişi. Bir başka dikkat çekici nokta da, turizm sektörümüzün 2004 ve 2005 yıllarında toplam yüzde 50 büyümesinin sektörde yatırımı tetiklemesi ve otomotivden sonra en çok yatırım yapılan ikinci sektör olmasıdır. Veriler son iki yılda yatak kapasitemizin, 54 bini Antalya olmak üzere 95 bin civarında arttığı yönündedir.

Türkiye'nin turizm sektörünün dünya turizm sektöründeki büyümeden çok daha yüksek bir büyüme trendi yakaladığının göstergesi olarak son on yıldaki şu büyüme oranları çarpıcıdır:

- 1995-2005 dünya turizminde büyüme yüzde 3,6
- 1995-2005 Türkiye turizminde büyüme yüzde 10,2
- Türkiye'nin dünya turizmindeki payı yüzde 2,5

Bu durumda Türkiye'nin yakın vadeli hedeflerini büyütmesi, dünya turizminden aldığı payı 2010 yılında yüzde üçe çıkarması reel bir öngörüdür.

TURİZMİN DEĞİŞEN YÜZÜ

Küreselleşen dünya ve ticari ilişkiler, gelişen teknoloji insan hareketinde görünür bir artış yaşandığını gösteriyor. Türkiye'ye değişik amaçlarla giriş yapan yabancı ziyaretçi sayısında 2006'da yüzde 25,6 artış yaşanması bile bunun bir göstergesi. Aynı zamanda dünyadaki nüfus hareketinin bir nedeni de turizm sektörünün büyümesi. Dünya turizmindeki gelişme, turizm sektöründe de yapı değişimine neden oluyor. Deniz, kum, güneş üçlüsü yerini kültür, tarih, folklor, sağlık, eğlence, kongre turizmi gibi farklılıklara bırakmakta ve uzun mesafeli geziler artmakta. Dolayısıyla turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkileri öne çıkmakta. Bekarların, çocuksuz çiftlerin, emeklilerin talep içindeki ağırlığı hızla artmakta. Tüketicinin korunması ve önceden doğru bilgilendirilmesi önem kazanmakta ve kalite, altyapı, çevre, konukseverlik gibi diğerler sektör kriteri haline gelmekte. Müşteri seçimi ve rezervasyonda internet kullanımı sektörde müşteri ilişkilerine hakim olmakta.

Türkiye de küreselleşen dünyada, turizmin bu değişen yönünü dikkate alarak hem 2010 hem de 2023 yılı vizyonunu programlamış durumda. Buna göre Türkiye dokuz destinasyona (merkez) bölünüyor. Bu merkezler yedi ulaşım koridoruyla birbirine bağlanıyor ve on yeni "turizm şehri" belirleniyor. Merkezler; Söğüt, Bursa ve Bilecik (Frigya), Çorum ve çevresi (Hitit), Bitlis ve Van (Urartu), Çanakkale, Balıkesir (Troya), Denizli ve Aydın çevresi (Afrodizya), Kapadokya, GAP ve Göller Bölgesi. Yeni turizm kentleri ise; Samandağ, Anamur, Kaş, Finike, Datça, Avşa, Saros, İğneada, Maçka, Kahta. Vizyon bazı kentlerimizin markalaştırılmasını da öngörüyor, Bursa, Kars, Trabzon, Edirne ve Konya gibi.

Sektörün bu vizyonu şu büyük altyapı yatırımlarıyla birlikte şekilleneceği turizmciler tarafından belirtilmekte. Kütahya'ya havaalanı yapılması, yedi ayrı hızlı tren hattı, yedi ana bölünmüş yol, on bir kruvaziyer limanı, dokuz yat limanı, 27 balıkçı barınağının rehabilitasyonu. Bu tür yatırımlar şüphesiz kamu yatırımlarına işaret ediyor. Böylece sektörün parlak geleceğine ilgi duyan özel girişimci ve yatırımcının kendi vizyonunu bu genel vizyona paralel çizmesi kolay olacak.

TURİZM SEKTÖRÜNÜN YENİ DÖNEMDEN BEKLENTİLERİ

Gelen turistin yüzde 50'den fazlası Avrupa'dan. Otantik değerleri Avrupa normlarına çıkaran inovativ yaklaşımı sektörün hücrelerine enjekte etmek gerekiyor. Çok dikkatli bir

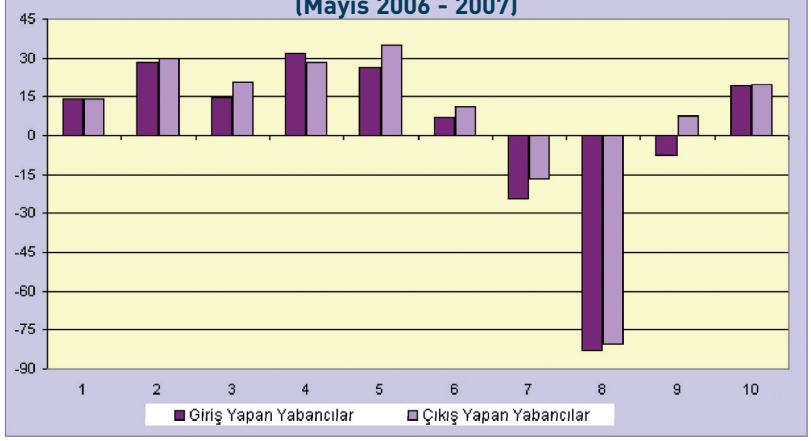
MAYIS AYINDA ÜLKE GRUPLARINA GÖRE ÜLKEMİZE GİRİŞ VE ÇIKIŞ YAPAN YABANCILAR, 2006 - 2007

Sıra No	Ülke Grupları	Giriş Yapan Yabancılar			Çıkış Yapan Yabancılar		
		2006	2007	Yüzde	2006	2007	Yüzde
1	**OECD Ülkeleri (Avrupa)**	**988 803**	**1 129 011**	**14,2**	**851 186**	**969 617**	**13,9**
2	OECD Ülkeleri (Diğer)	100 498	128 859	28,2	93 688	121 847	30,1
3	**Diğer Avrupa Ülkeleri**	**193 152**	**221 593**	**14,7**	**189 100**	**228 038**	**20,6**
4	Bağımsız Devletler Topluluğu	394 455	519 766	31,8	324 697	416 559	28,3
5	**Asya Ülkeleri**	**195 183**	**246 061**	**26,1**	**161 069**	**216 883**	**34,7**
6	Afrika Ülkeleri	21 395	22 942	7,2	19 746	21 953	11,2
7	**Amerika Ülkeleri**	**23 838**	**18 111**	**-24,0**	**21 662**	**18 022**	**-16,8**
8	Okyanusya ülkeleri	89	15	-83,1	71	14	-80,3
9	**Milliyetsiz**	**1 396**	**1 287**	**-7,8**	**1 194**	**1 283**	**7,5**
10	Toplam	1 918 809	2 287 645	19,2	1 662 413	1 994 216	20,0

2007 yılı Mayıs ayında , 2006 yılının aynı ayına göre, ülkemize giriş yapan yabancıların ülke gruplarına bakıldığında; Bağımsız Devletler Topluluğu yüzde 31,8 ile en fazla artışa sahiptir. Okyanusya ülkelerinde ise yüzde 83,1 azalış gerçekleşmiştir.

Çıkış yapan yabancıların ülke gruplarında, Asya ülkeleri yüzde 34,7 ile en fazla artışa sahiptir. En fazla azalış ise yüzde 80,3 ile Okyanusya ülkelerinde gerçekleşmiştir.

ÜLKE GRUPLARININ BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE YÜZDE DEĞİŞİMİ (Mayıs 2006 - 2007)

yatırım ve inovasyon programının hayata geçirilmesi, Türkiye hakkındaki olumsuz imajı bertaraf edecek anonim bir bilinç ve davranış biçimini kuvvetlendirmek elzem hale geliyor. Tanıtıma ayrılan kaynaklar komik düzeyde. Klasik, bıktırıcı araçların dışına çıkamıyor. Vizyonu olan bir tanıtım stratejisine geçmek gerekiyor. KDV oranlarının rekabet edilen İspanya, Yunanistan, Portekiz, İtalya gibi ülkelerdeki yüzde 4-7 seviyelerine indirilmesi gerekiyor. Turizm altyapısı ve çevre kalitesi sektörün can damarıdır. Arıtma, kanalizasyon ve yol gibi altyapı, ekolojik bütünlüğün tüm unsurlarını korumak gibi doğal hassasiyetleri azami düzeye yükseltmek gerekiyor.

Turist rehberliğinin tüm yönleriyle gerçek bir meslek statüsüne ulaştırılması, yabancı diller öğretiminin sektörün ihtiyaçlarına ve vizyonuna göre planlanması da bir başka gereklilik. Türkiye turizm sektöründe hiç olmayan "satış sonrası hizmet anlayışı"nın geliştirilmesi, yerleştirilmesi de dikkatten kaçmamalı.

Turizmde çeşitlilik, özel ilgi turizmi ile ülke geneline ve 12 aya yayılmış bir turizm görüntüsü sağlamak çok önemli gibi görünüyor.

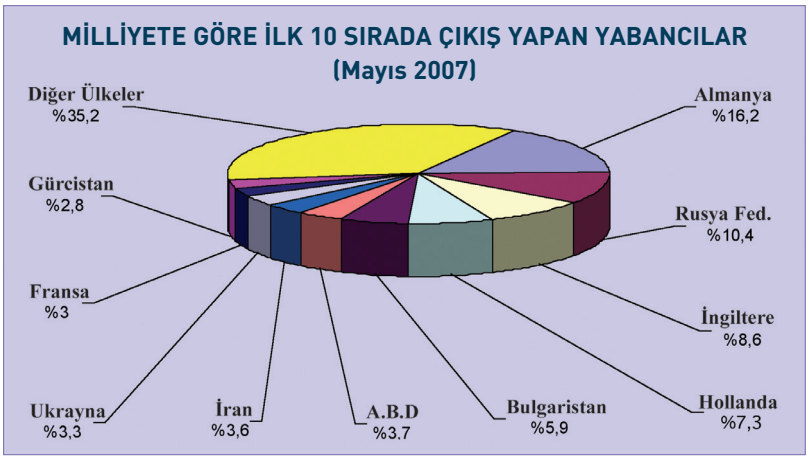
TÜRKİYE'YE GELEN TURİSTLER NEDEN AZ DÖVİZ BIRAKIYOR?

Türkiye'ye gelen turistler arasında yapılan bir çalışmada her üç turistin biri Türkiye'ye iklim şartları nedeniyle geldiklerini belirtmiş, yani Türkiye esas olarak deniz, kum, güneş için gelinen ülke konumunda. Dolayısıyla bu sonuç gelen turistlerin profilini göstermekte. Batıdan gelen turistlerin büyük çoğunluğu işsizlik sigortasından aldıkları parayla Türkiye'de tatil yapabilmekte. Türkiye, gelir düzeyi düşük batılı turistlerin yeme, içme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını rahatlıkla karşıladıktan sonra doğal zenginliği olan deniz, kum ve güneşe karşın ücret vermeden yararlandıkları için tercih edilen ülke oluyor. Türkiye turizmde geldiği nokta itibarıyla zengin tarihsel ve kültürel mirasa sahip olduğu gibi floradan faunaya sportif amaçlı seyahat olanaklarından çok sayıda özgün tur olanaklarına da sahip. Ama bu zenginliğe karşın Türkiye hâlâ daha çok güneş, kum ve deniz için gelinen ülke ise herkesin bunun üzerinde durması gerekiyor. Bu paradokstan çıkabilmek, Türkiye'nin yeni pazarlara açılması ve sahip olduğu zengin turizm potansiyelinin daha iyi tanıtılmasıyla mümkün olabilir.

Türkiye'nin dünya genelinde çok önemli turizm alanı olan Kruvaziyer (Cruise) turizminden fazla pay almadığı bilinmekte. Bunun en önemli nedeni ise Denizyolları işletmelerinin gemi sayısının ve kalitesinin yeterli düzeyde olmaması. Yabancı gemilerle rekabet edememesi ve özel sektörün bu alana fazla ilgi duymaması. Oysa Cruise turizmine katılanların geldikleri ülkelerin yüksek gelir grupları içinde yer aldıkları bilinmekte. Seyahat sırasındaki harcamalarının yanı sıra, gittikleri ülke içindeki tüketimleri de oldukça yüksek oluyor. Ülkemize gelen kurvaziyer gemiler ise genellikle limanlarımıza günübirlik yanaşmakta. Bu alana ilgi gösterilmesi ve teşvik edilmesi turizm gelirimizde önemli artışlar sağlayacağı çok net görülebilmeli.

MAYIS AYINDA ÜLKEMİZDEN ÇIKIŞ YAPAN YABANCILARIN MİLLİYETE GÖRE DAĞILIMI, 2006-2007

Sıra No	İlk 10 Ülke	2006	Yüzde	İlk 10 Ülke	2007	Yüzde
1	**Almanya**	**284 330**	**17,1**	**Almanya**	**322 477**	**16,2**
2	Rusya Federasyonu	168 492	10,1	Rusya Federasyonu	206 906	10,4
3	**İngiltere**	**157 346**	**9,5**	**İngiltere**	**171 759**	**8,6**
4	Hollanda	135 885	8,2	Hollanda	146 204	7,3
5	**Bulgaristan**	**102 389**	**6,2**	**Bulgaristan**	**117 980**	**5,9**
6	Fransa	58 605	3,5	A.B.D	74 443	3,7
7	**A.B.D**	**58 434**	**3,5**	**İran**	**72 391**	**3,6**
8	İran	56 437	3,4	Ukrayna	65 620	3,3
9	**Ukrayna**	**48 783**	**2,9**	**Fransa**	**58 936**	**3,0**
10	Gürcistan	41 916	2,5	Gürcistan	55 696	2,8
11	**Diğer Ülkeler**	**549 796**	**33,1**	**Diğer Ülkeler**	**701 804**	**35,2**
	TOPLAM	1 662 413	100,0	TOPLAM	1 994 216	100,0

2007 yılı Mayıs ayında, ülkemizden çıkış yapan yabancıların milliyet dağılımının ilk on sırasına bakıldığında; ilk sırada yüzde16,2'lik pay ile Almanya, ikinci sırada yüzde 10,4'lük pay ile Rusya Federasyonu gelmektedir. İlk on sırada yer alan milliyetler ise toplam çıkış yapan yabancılar içinde yüzde 64,8'lik paya sahiptir.

